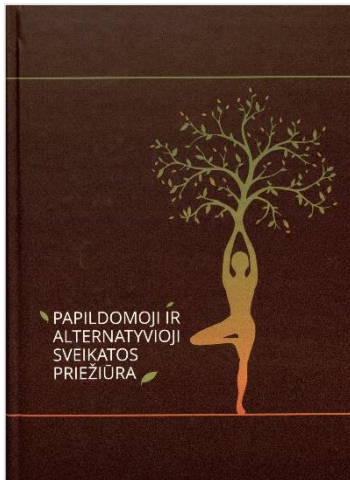

Papildomoji ir alternatyvioji sveikatos priežiūra – naujas požiūris į sveikatos profilaktiką, tausojimą ir stiprinimą

Janina Valančiūtė

Lietuvos medicinos biblioteka

Papildomoji ir alternatyvioji sveikatos priežiūra (PASP) plačiai taikoma visame pasaulyje ir vertinama dėl daugelio priežasčių. Pasaulio sveikatos organizacija skatina integruoti PASP praktiką į nacionalinės sveikatos priežiūros sistemą. Lietuvoje 2021 m. įsigaliojo įstatymas, kurio tikslas – užtikrinti saugias ir kokybiškas PASP paslaugas pacientams. Paslaugų tiekėjams numatyti specialieji išsilavinimo reikalavimai. Lietuvoje jau teikiamos licencijuotos ajurvedos, akupunktūros, delfinų terapijos, endobiogenikos, fitoterapijos, hipoterapijos, hirudoterapijos, kaniterapijos, kuksando, kūno aromaterapijos, miško terapijos, osteopatijos, taikomosios kineziologijos paslaugos.

Neseniai pasirodžiusio vadovėlio „Papildomoji ir alternatyvioji sveikatos priežiūra“ (sudarytojai Algimantas Kirkutis, Daiva Mockevičienė. – Klaipėda : Klaipėdos universiteto leidykla, 2023. – 459, [1] p.) pratarmėje atskleidžiamas pagrindinis PASP integravimo į sveikatos priežiūrą tikslas –

gera fizinė, psichinė ir dvasinė žmogaus sveikata, todėl PASP ir oficialioji konvencinė sveikatos priežiūra (OKSP) turi ne konkuruoti, o viena kitą papildyti, puoselėti tarpusavio bendradarbiavimą, plėsti mokslinių tyrimų bazę. Suvokimas, kad ligų profilaktika geriau nei jų gydymas, į sveikatos apsaugą atėjo iš Senovės Rytų. Indų ajurvedos ir kinų medicinos knygose daugiau kaip prieš 3000 metų aprašyta dietos, fizinių pratimų, aplinkos poveikio įvertinimo, gydymo vaistažolėmis, akupunktūra bei kitais netradiciniais būdais svarba žmogaus sveikatai. Sparčiai besivystanti šiuolaikinė visuomenė susidūrė su nesveiko gyvenimo globalizacija, sparčia urbanizacija – žmonių atitolimu nuo gamtos ir gyventojų senėjimu. Šios globalios problemos tiesiogiai veikia žmonijos sveikatos apsaugą. Pastaruoju metu akivaizdus lėtinių neinfekcinių ligų, ypač širdies, diabeto, vėžio ir psichinių ligų, proveržis. Pasak prof. Algimanto Kirkučio, šiuolaikinė medicina nepajėgia įveikti šių problemų, todėl atsiveria platesnės galimybės nepagrįstai užmirštai tradicinei – natūraliajai liaudies medicinai pasireikšti profilaktikos, sveikatos tausojimo ir stiprinimo, slaugos bei reabilitacijos srityse. Šis požiūris ir sudaro šiuolaikinės PASP esmę.

Knygoje detalai išanalizuotas PASP apibrėžimas, kilmė ir struktūra. Manoma, kad papildomi sveikatos priežiūros būdai – įvairios fizinės, psichologinės, emocinės ir dvasinės pagalbos priemonės – naudingi kiekviename ligos etape. Tai dietos ar mitybos programos, vaistažolės, maisto papildai, vitaminų terapija, homeopatija, masažas, joga ir kt., taikant jas kartu su OKSP priemonėmis, siekiant stiprinti ar papildyti pastarąsias.

Spartus farmacijos ir kitų biomedicinos technologijų vystymasis suformavo technokratinį požiūrį į ligą kaip į paskirą nepriklausomą organizmo būseną. Dažnai pamirštama, kad organizmas – tai tarpusavyje susijusių sistemų

visuma. PASP orientuota į organizmo tarpsteminčius ryšius ir jų svarbą, siekiant palaikyti gerą sveikatą, bet dar reikia nemažai nuveikti, norint moksliskai juos pagrįsti, taip pat kurti naujus – subtilesnius poveikio organizmui būdus.

Vadovėlis supažindina su skirtingomis PASP sistemomis. Pristatomi ajurvedos, tradicinės kinų medicinos, fitoterapijos, hemeopatijos, gyvūnų asistuojamosios terapijos pagrindai, hirudoterapija, integratyvioji terapija, taikomoji kineziologija. Paskutinis skyrius skirtas liaudies medicinai, jame nagrinėjama liaudies medicinos samprata. Žinioms patikrinti skyrių pabaigoje pateikiami klausimai. Kiekvienos dalies pabaigoje skaitytojui siūlomas rekomenduojamas literatūros sąrašas.

PASP yra dar neišnaudotas sveikatos paslaugų išteklius. Jis sparčiai populiarėja ne tik Lietuvoje, bet ir kitose šalyse. Pastebėta, kad ši medicinos sritis ypač svarbi gydant pacientus, sergančius su gyvenimo būdu susijusiomis lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis. Autorių nuomone, PASP paslaugas galima sėkmingai taikyti gyventojams švietimui sveikos gyvensenos klausimais, įvairių natūralių priemonių bei preparatų naudojimu teikiant terapines ar net chirurgines gydomąsias procedūras.

Pasak prof. A. Kirkučio, viena iš priežasčių, paskatinusių parengti vadovėlį, – tai situacija, kurioje, nepaisant diegiamų naujovių ir didėjančių sveikatos apsaugos išlaidų, atsidūrė mūsų šalies OKSP dėl sparčiai augančio sergamumo lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis. Pagrindinė knygos atsiradimo priežastis – LR Seimo įstatymas, kuriuo siekiama reglamentuoti ir suderinti „tradicinių“ ir „netradicinių“ sveikatos apsaugos paslaugų teikimą šalies gyventojams.

Leidinyje ne vienerius metus klinikinė PASP praktika užsiimantys specialistai apibendrina sukauptas teorines žinias ir praktinę patirtį pateikia skaitytojams. Knygos autorių kolektyvas – Klaipėdos ir kitų Lietuvos bei užsienio šalių aukštųjų mokyklų, kuriose rengiami sveikatos priežiūros specialistai, mokslininkai ir dėstytojai. Vadovėlis naudingas studijuojantiems PASP Klaipėdos ir kituose šalies universitetuose bei mokymo įstaigose. Autoriai tikisi, kad jis paskatins sveikatos priežiūros organizatorius ir politikus naujai pažvelgti į sveikatos paslaugų teikimo gyventojams galimybes.

Šią knygą skaitymui galima pasiskolinti iš Lietuvos medicinos bibliotekos fondų www.lmb.lt